

DÜŞÜNCEYE SAYGI

Olümünün 24. yılında Naşit

Oyunları
seyircisiz
kalmayan
Naşit'e
seyirci
kalanlar
hâlâ en
öndeki
localarda
oturuyor

Perde kapanınca Karl Ebert heyecanlı ayağa kalktı ve aışte en büyük aktörü buldum diye bağırılmaya başladı...

BÜYÜK tiyatro otoritesi Karl Ebert'in ayakta alkışladığı ve «En büyük» dediği aktör, Naşit'ten başkası değildi. İsterseniz gelin, bir de «En büyük aktör» ün dedikleri ni dikkayetlim.

— Bizim mesleğin sonu Darülaceze'dir. Fakat, ne çare ki orada da yer bulunmuyor. Halbuki bizim oraya iltiması gitmemiz lâzım; Darülaceze kuruldu kuralatı biz tiyatrocular, kazancımızın yüzde onunu veriyoruz. Defterleri açıp teftih etseler, şimdi beni tam maaşla tekaüt ederlerdi. Asım efendi

şimdi dileniyor. Bereket versin bir ümidimiz var, bir teşkilât kuruluyormuş, gençlerimizi ve ihtiyarlarımızı koruyacakmış.

Aradan tam 28 sene geçti, ne teşkilât var ne de devletten uzanan bir yardım eli. Sadece umutla yaşayan insanlar, sadece yaşayan insanlar...

Onbinlerce kişiyi güldüren büyük Naşit, daha o zaman işin sonunu görmüş, fakat mücadele gücünü asla kaybetmemiş. Yukarıdaki acıklı durumu

YAMAN TÜZCET

anlatırken bile, karşısındakini üzmemek istemiyor, kendine has esprisi ile anlatıyor korkunç karanlık geleceğini.

Selâmi Sedes 1938 senesinde Naşit için şöyle demişti:

— Naşit'e hükümetimizin de yardım eli uzatacağına şüphe miz yoktur. Sahne sanatının bu öksüz sanatkarı Naşit artık öksüz bırakılmayacak, otuz senecik hâkimini güldüren bu sanatkarın ihtiârlığında ağlamasına meydan verilmeyecektir. Naşit'in, feriz ahî terimî silip rahâat nefes alacağı ve çoluk çocuğuyla barınacağı —hiç değilse— bir evi olmalıdır *

Gel gelelim öksüz Naşit'in tiyatrlığında epey ağlamış, o da diğer Naşitler gibi bir küçük manganahın bulunduğu odasında sessizce gücüp gitmişti...

Naşit, tuluat sanatını nasıl önemli bir yere getirdiğini ve yaptığı yenilikleri şöyle anlatıyor:

— Tuluat piyesleri vaktiyle on paralık defterin en fazla iki sahifesini işgal ederdi. Muhâverelerin idâresi tamamıyla oyuncuların keşfine bırakılmıştı. Ben ise, tuluat eserlerini yeniden piyes haline sokmadık ça oynamam. Sahnede ölüsüz lakırdıya, müstehecen soguk ci nastara elinden geldiği kadar yer vermemeğe çalışırım. Muhâtaplarımin canını sıkacak bir sözün ağızından çıktığını hatırlamıyorum. Seyirciler, benim kendileriyle meşgul olmadığımı

sanırlar, halbuki ben seyircinin ruhi vaziyetini inceden inceye tahlil ederim. Bazan kendileri de farkında olmadan tanınmış seyircilerimle senli benli konuşurum. Onları ilgilendiren mevzuların neler olabileceğini hemen kestirecek, nabızlarına göre şerbet veririm. Hâik en ziyade hangi jestleri beğeniyorsa o jestlerle sahnede görünmeyi tercih ederim. Hatta gözlerimle seyircileri isticvâp edip, pantomima usulü ile bir nevi anket yaptığım çok vakidir. Sık sık tekrarladığım bu anketler sayesinde, halkın benim için neler düşündüğünü kolayca anlar, hareketlerimi ona göre tanzim ederim.

Tuluata, «Taklitli komedi» şeklini ilâve ettim. Meselâ, «Rüyada taassuk» piyesinin rüya sahanelerinde komik Hasan ef. yamızı, «Kel Misafir», «Kekeme Misafir», «Topal Çalgıcı» gibi şahsiyetleri söyletirdi. Ben ise, bu na, «Tütüncü Meshedi Abbas», «Tenekeci Misonacı», «Arabacı Hüsnen Ağa», «Bözacı Bayram Ağa», «Kalyonçu Şayrettin Efen di» gibi verli tipler ilâve etmişimdir. Bunlar da sırasıyla sahneye gelip konuşurlar.

En ehemmiyet verdiğim şey de provadır. Hiç bir oyunu çok defalar prova etmedikçe oynamam.

Naşit bir gün göğsünü gere gere şöyle demişti:

— Oynadığım oyunlarda seyircisiz kaldığımı bilmiyorum!

Gel gör ki, sana seyirci kalanlar hâlâ en öndeki yaldızlı localarda oturmakta...

* Selâmi Sedes. Akşam Gazetesi 2 Mart 1938.